

श्रीमती नानकीबाई वाधवाणी कला महाविद्यालय, यवतमाळ.

बी. ए. भाग २ (सेमिस्टर-३)

भारतीय संगीत

गायन /स्वखाद्य प्रश्नपत्र - ५ (क्रियात्मक)

वेळ:- तास

एकूण गुण -३०.

सुचना:- १. खालील पैकी वस्तूनिष्ठ सर्व प्रश्न सोडवा.

✓ योग्य पर्यायावर अशी खून करा.

१. खालील पैकी कोणत्या रागामध्ये सर्व स्वर शुध्द लागतात ? १
अ) मालकंस ब) बिहाग क) भैरवी ड) यापैकी नाही
२. खमाज थाटातून उत्पन्न होणारा राग कोणता आहे ? १
अ) आसावरी ब) देस क) अ आणि ब ड) यापैकी नाही
३. खालील पैकी सा, रे म प, ध सां हा कोणत्या रागाचा आरोह आहे? १
अ) वृंदावणी सारंग ब) देस क) आसावरी ड) यापैकी नाही
३. तुमच्या अभ्यास क्रमामध्ये किती रागांचे छोटेख्याल आलाप तानेसह अभ्यासाला (क्रियात्मक) आहेत? १
अ) १ ब) २ क) ३ ड) यापैकी नाही
५. खालीलपैकी कोणता गीतप्रकाराची लय जलद किंवा तेज (Fast)असते? १
अ) तराणा ब) ख्याल क) अ आणि ब ड) यापैकी नाही
६. खालील पैकी भैरवी रागामध्ये कोणते स्वर लागतात? १
अ) सर्व स्वर शुध्द ब) रे ग ध नी कोमल क) कामोद - केदार ड) यापैकी नाही
७. स्वरमालिका म्हणजे कोणता गीतप्रकार होय ? १
अ) ठुमरी ब) सरगमगीत क) अ आणि ब ड) यापैकी नाही
८. खालील पैकी कोणता राग रात्रीच्या तिस-या प्रहराला गायिला वाजविला जातो? १
अ) मालकंस ब) भैरवी क) देस ड) यापैकी नाही
९. विलंबीत ख्यालाची लय कोणती असते? १
अ) विलंबीत ब) द्रुत क) अती जलद ड) यापैकी नाही
१०. सरगमगीत, लक्षणगीत, द्रुत ख्याल आणि विलंबीत ख्याला मध्ये असे कोणते भाग असतात. १
अ) धृपद ब) स्थायी- अंतरा क) मुखडा ड) यापैकी नाही
११. रागाला लागणारी षास्त्रीय माहीती कोणत्या गीतप्रकारामध्ये सांगितली जाते? १
अ) तराणा ब) लक्षणगीत क) सरगमगीत ड) यापैकी नाही

१२. दिर दिर, तनन, तनोम अषा बोलोचा प्रयोग कोणत्या गीत प्रकारामध्ये केला जातो? १
 अ) तराणा ब) ख्याल क) भजन ड) यापैकी नाही
१३. लोकांनी, लोकांकरीता तसेच स्वमनोरंजनाकरीता रचलेल्या गीतप्रकारास काय म्हणतात? १
 अ) लोकगीत ब) भवितीगीत क) लावणी ड) यापैकी नाही
१४. ती ती ना धी ना धी ना हे कोणत्या तालाचे बोल आहेत? १
 अ) तीव्रा ब) झपताल क) सूलताल ड) यापैकी नाही
१५. खालील पैकी कोणत्या दोन तालांमध्ये मात्रांचे अधिक साम्य दिसून येते? १
 अ) रूपक-तीव्रा ब) सूलताल-झपताल क) अ आणि ब ड) यापैकी नाही
१६. तुमच्या अभ्यासकामामध्ये अभ्यासाला असलेले १० मात्रेचे किती ताल आहेत? १
 अ)२ ब)३ क)४ ड)१
१७. ४ टाळ्या आणि २ काल कोणत्या तालामध्ये आहेत? १
 अ)तीव्रा ब)चौताल क) रूपक ड)यापैकी नाही
१८. आलाप तानांचा प्रयोग कोणत्या गीतप्रकारामध्ये केला जातो? १
 अ) सरगम गीत ब) लक्षणगीत क) ख्याल ड) यापैकी नाही
१९. २-३,२-३ असे खंड कोणत्या तालामध्ये आहेत? १
 अ) झपताल ब) रूपक क) सुलताल ड) यापैकी नाही
२०. खालीलपैकी कोणत्या तालाची दुगुण द्या मात्रेपासून होते? १
 अ) चौताल ब)तीव्रा क) अ आणि ब ड) यापैकी नाही
२१. रिषभ आणि पंचम स्वर वर्जित राग..... १
 अ)मालकंस ब)भैरवी क)आसावरी ड)यापैकी नाही
२२. कोणत्याही संगीत मैफिलीची समाप्ती..... ने होते. १
 अ)भैरवी ब) तराणा क) ख्याल ड)यापैकी नाही
२३. दुपारच्या प्रहयता गायला जाणारा राग..... १
 अ)मालकंस ब)भैरवी क)बिंदावणी सारंग ड)यापैकी नाही
२४. स्वरांचा प्रयोग न करता स्वर आकारामध्ये गाणे त्यास.....म्हणतात. १
 अ)ताना ब)आलाप क) गीत ड)यापैकी नाही
२५. धा धा दिं ता किट धा हे ..... तालाचे बोल आहेत. १
 अ)चौताल ब)तीव्रा क)झपताल ड)यापैकी नाही
- २६.कल्याण थाटातून उत्पन्न होणारा राग..... १
 अ)भैरव ब)यमन क)भूपाली ड) ब आणि क
२७. ७ मात्रेचा ताल..... १
 अ)रूपक ब)झपताल क) चौताल ड)यापैकी नाही

२८. ताना गातांना स्वरांचा प्रयोग .....गतीने होतो. १
. अ)जलद ब) धीमी क) अ आणि ब ड)यापैकी नाही
२९. सूलतालमध्ये .....मात्रेचे खंड आहेत. १
. अ)४-४ ब) २-२ क) २-३ ड)यापैकी नाही
३०. ताल प्रकारमध्ये २,३,४, या अक्षरांचा प्रयोग ..... दर्शविण्याकरीता होतो. १
. अ)काल ब) टाळ्या क) बोल ड)यापैकी नाही

श्रीमती नानकीबाई वाधवाणी कला महाविद्यालय, यवतमाळ.

बी. ए. सेमिस्टर - ३

भारतीय संगीत

गायन आणि स्वरवाद्य

प्रश्नपत्र-६ (शास्त्र)

वेळ :- ३ तास

एकूण गुण - ५०

सूचना:- सर्व प्रश्नांना समान गुण.

प्र.१. खालील गीतप्रकार स्वरलिपीबद्ध करा.

१०

अ. तुमच्या अभ्यासक्रमातील कोणत्याही रगातील द्रुत ख्याल किंवा रजाखानी गत.

ब. तुमच्या अभ्यासक्रमातील कोणत्याही रगातील लक्षणगीत किंवा सरगमगीत.

किंवा

क. तुमच्या अभ्यासक्रमातील कोणत्याही रगातील विलंबीत ख्याल किंवा तराण्याची स्थायी.

किंवा

ड. रग बिंद्रावणी सारंग आणि रग तिलक कामोद ची शास्त्रीय माहीती आरोह अवरोह पकडसह लिहा.

प्र.२. अ. गायकांचे गुणदोष विषयी विस्तृत माहीती लिहा.

१०

किंवा

ब. खालील तालांचा सविस्तर परिचय देऊन दिलेले ताल निर्देशित लयीमध्ये लिहा.

१. ताल - चौताल -मुळलय

२. ताल - झपताल- दुगुण

प्र.३. अ. खालील व्याख्या स्पष्ट करा (कोणतेही-२)

१०

१. परमेल प्रवेशक रग-

२. आश्रय रग

३. संधीप्रकाश रग

४. अध्वर्दशक स्वर

प्र.४. खालील सांगितिक व्याख्या स्पष्ट करा

१०

सरगम गीत आणि लक्षणगीत किंवा लोकगीत व तराणा या गीतप्रकारांची विस्तृत माहीतीसह लिहा

प्र.५. संगीत तज्ञांचे योगदान विषयी विस्तृत माहीती लिहा. (कोणतेही १)

१०

अ.) बाबा अल्लाउद्दीन खॉं

ब.) उस्ताद अब्दुल करीम खॉं

क.) बैजू- बरखू

किंवा

वस्तुनिष्ठ सर्व प्रश्न सोडवा

१. आसावरी रागाचे वादी संवादी ..... आहेत.
अ) ध-ग   ब) ग ध   क) ग नि   ड) म सा
२. ----- मध्ये रागाची संपूर्ण माहिती समाविष्ट केली असते.
अ) लक्षणगीत   ब) सरगमगीत   क) छेटा ख्याल   ड) ध्रुपद
३. भैरवी राग गाण्याची वेळ ..... मानतात.
अ) प्रातःकाल   ब) दुपार   क) सायंकालीन संधीप्रकाश   ड) मध्यरात्री
४. ७ मात्रेचा ..... ताल आहे.
अ) झपताल   ब) एकताल   क) तीनताल ड) रूपक
५. अभ्यासक्रमामातील ..... हा ताल विलंबित ख्यालासाठी वाजवितात.
अ) सुलताल   ब) एकताल   क) केहरवा   ड) चौताल
६. या स्वरपैकी एक ..... अष्टवदशक स्वर आहे.
अ) मध्यम   ब) पंचम   क) निषाद   ड) षड्ज
७. या स्वरपैकी एक ..... अष्टवदशक स्वर आहे.
अ) मध्यम   ब) पंचम   क) निषाद   ड) षड्ज
- ८- रिदनन, तननन या शब्दांचा उपयोग ..... या गीत प्रकारात केल्या जातो.
अ) बडा ख्याल   ब) द्रुत ख्याल - छेटा ख्याल   क) तराणा   ड) ठुमरी
- ९- प्रातःकालीन संधीप्रकाश रागात ..... स्वराचे प्राबल्य असते.
अ) शुद्धमध्यम   ब) तीव्रमध्यम   क) शुद्ध धैवत   ड) यापैकी नाही
- १०- बाबा अल्लाउद्दीन खॉं ..... घराण्याचे होते.
अ) किराणा   ब) दिल्ली   क) मेहर   ड) जयपूर
१. मालकंस रागाची जाती ..... आहे.
अ) ओडव-षाडव   ब) ओडव-ओडव   क) ओडव-संपूर्ण ड) षाडव-षाडव
२. देस रागात ..... या विवादी स्वराचा प्रयोग केल्या जातो.
अ) ध्रु   ब) ग   क) नि   ड) रे
३. आसावरी रागाचे वादी, संवादी ..... आहेत.
अ) ध्रु-ग   ब) ग ध्रु   क) ग, नि   ड) म सा
४. .... मध्ये रागाची संपूर्ण माहिती समाविष्ट केली असते.

- अ) 4   ब) 6   क) 10   ड) 12
19. चैताल या तालाची दुगुन ..... मात्रेपासून सुरू होते.
अ) 5   ब) 7   क) 6   ड) 9
20. .... तालात काल नाही आहे.
अ) एकताल   ब) दादरा   क) तीव्र   ड) सुलताल
21. ध्रुपद या गीतप्रकारा करिता ..... ताल वापरतात.
अ) रूपक   ब) झपताल   क) एकताल   ड) चैताल
22. अभ्यासक्रमातील ..... हा ताल विलंबित ख्यालासाठी वाजवितात.
अ) सुलताल   ब) एकताल   क) केरवा   ड) चैताल
23. .... या तालात दोन वेळा दिं ता हे बोल येतात.
अ) एकताल   ब) झपताल   क) तीनताल   ड) चैताल
24. जी लय मध्यलय पेक्षा दुगुनी असते त्यास ..... असे म्हणतात.
अ) विलंबित लय   ब) आडलय   क) द्रुतलय   ड) कुआड लय
25. पलुस्कर लिपीमध्ये ..... हा अंक 'सम' म्हणून दर्शवितात (नोटेशन प्रणाली).
अ) 2   ब) 3   क) 1   ड) यापैकी नाही
26. पलुस्कर लिपीत स्वरांवर ..... तार सप्तकाचे चिन्ह दर्शवितात.
अ) —   ब) +   क)   ड) |
27. .... मंद्र सप्तकातील चिन्ह पं. पलुस्कर लिपीत दर्शवितात.
अ) स्वरांवर टिंब   ब) स्वराखाली टिंब   क) सरल रेखा   ड) s
28. .... असे चिन्ह पं. पलुस्कर लिपीत ताल के खंड किंवा विभाग याकरिता दर्शवितात.
अ) +   ब) | क)   ड) s
29. व्हायोलिन वादयाला .....तारा असतात.
अ) 5   ब) 3   क) 6   ड) 4
30. पं. व्ही.जी. जोग हे एक प्रसिद्ध ..... वादक होते .
अ) सतार   ब) व्हायोलिन   क) बांसुरी   ड) संतुर
31. या स्वरांपैकी एक ..... अर्धदर्शक स्वर आहे.
अ) मध्यम   ब) पंचम   क) निषाद   ड) षड्ज
32. संधीप्रकाश रागाची वेळ ..... असते.
अ) 7 ते 10   ब) 10 ते 1   क) 1 ते 4   ड) 4 ते 7
33. प्रातःकालीन संधीप्रकाश रागात ..... स्वराचे प्राबल्य असते.
अ) शुद्धमध्यम   ब) तीव्रमध्यम   क) शुद्ध धैवत   ड) यापैकी नाही

49. प्रातःकालीन संधीप्रकाश रागात ..... स्वराचे प्राबल्य असते.

अ) शुद्धमध्यम   ब) तीव्रमध्यम   क) शुद्ध धैवत   ड) यापैकी नाही

50. बाबा अल्लाउद्दीन खाँ ..... घराण्याचे होते.

अ) किराणा   ब)दिल्ली   क) जयपूर   ड) यापैकी नाही